

BESZÁMOLÓ EGY MEGEMLÉKEZÉS KAPCSÁN

A Budapest IX. kerületi Ifjómunkás utcai Kőrösi Csoma Sándor Kéttannyelvű Általános Iskola és az Eötvös Loránd Fizikai Társulat Tehetségpontja közösen emlékezett meg *Marx György* születésének 90. évfordulójáról. A megemlékezés az iskola Gyermekeknap alkalmából tartott programsorozatába illeszkedett, fizika tartalmú játékos vetélkedő formájában.

A rendezvénynek tekintélyt adott, hogy kérésünkre *Kürti Jenő*, az ELTE Biológiai Fizika Tanszék egyetemi tanára nyitotta meg. Marx Györgyre emlékezve kiemelte suggesztív előadókészességét, amellyel őt magát is annyira megnyerte, amikor középiskolás korában egy előadását hallotta az Univerzum történetéről, hogy meghatározta pályaválasztását: fizikus lett.

A rendezvény bevezetőjében a kollégák és a tanulók számára is hangsúlyoztuk, hogy Marx professzor nemcsak Kossuth-díjas magyar fizikus, a leptontöltés felfedezője, tudománytörténész, tanszékvezető egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja volt, hanem kiváló ismeretterjesztő, a fizika népszerűsítője, a fizikaoktatás elhivatott támogatója is. Felhívtuk a figyelmet a laikusok számára is olvasmányos könyvére, a *Marslakók érkezése* címűre, amelynek alcíme: *Magyar tudósok, akik nyugaton alakították a 20. század történelmét*. A játék témához is kapcsolódott. Címe – Fizika, szeretlek! – nem titkolt szándékunkra, a fizika népszerűsítésére, valamint a tv-ből ismert játékokra egyaránt utalt. 7-8. osztályos fizikai és fizika-, valamint kultúrtörténeti játékos feladatok következtek.

A villámkérdések közben ketyegő doboz csokirepseket szórt, a szóbeszéd arról folyt, miért is hívták a II. világháború idején az Egyesült Államokban dolgozó, magyar származású atomfizikusokat „marslakóknak”, és miért is volt *Neumann János*, a 20. század legnagyobb hatású matematikusa, a modern, tárolt programmal vezérelt elektronikus számítógép létrehozója – *Fejér Lipót* nagy matematikusunk szavai szerint –, már diákkorában „Magyarország legnagyobb Jancsija”.

A vetélkedőn a magyar és magyar származású tudósokról szólva hangsúlyoztuk a kiváló iskolák és kiváló tanárok szerepét a kiemelkedő tehetségek gondozásában.

A kiemelkedő iskolák sorában nemcsak a Minta-gimnáziumot és a Fasori Evangélikus Gimnáziumot említettük, hanem a kerületben működött és újra működő, Lónyay utcai Református Gimnáziumot is, ahol

Marx professzor végezte középiskolai tanulmányait. Itt megszerzett érettségijének 70 éves évfordulója alkalmából, *Zubonyainé Pelka Zsuzsa* 2015 májusában az iskola számára kiállítást készített Marx professzor munkásságról, amelyet *Patkós András*, az ELFT elnöke nyitott meg. A kiállítás anyagát most a vetélkedő iskola tanulói és tanárai tekinthették meg.

Az ELFT-vel való kapcsolatnak másik szála is van. A Társulat székhelye 2014. augusztus óta – az önkormányzat támogatását élvezve – a IX. kerületi Ráday utcában van. A Tehetségpont vállalta, hogy ingyenes tehetséggondozó programokat szervez az érdeklődő kerületi iskolások és itt lakó gyermekek számára. Az összejöveteleket tanévenként 6 alkalommal, a kezdetektől fogva e cikk írói önkéntes munkával szervezik és vezetik az általános iskolások, kiemelten a fizikát még nem tanuló kisiskolások, első sorban 9–12 éves tanulók számára. A szombat délelőtti programok váltakozva logikai fejlesztő játékok, fizikai kísérletek, vagy fizikai játékkészítő összejövetelek. Ezúttal köszönjük a kollégáknak az Anketokon tőlük ellesett ötleteket, amelyekkel a sajátjainkat kiegészítjük!

A vízzel, levegővel, mágnessel stb. való kísérletezéshez a Társulat néhány kereskedelemben kapható eszközkészlet beszerzését is lehetővé tette. Készültek már „műhelyünkben” kaleidoszkópok, szívószáldudák, papírsípok, pillepalackban közlekedő alufólia-bűváraok, sőt madzag-fagolyó ördöglatatok is. A szakkör-vezetők háztartásából kikertülő, kellően olcsó alapanyagokból készült eszközöket haza is vihetik a gyerekek – a részvétel ingyenes. Sikere van a logikai társasjátékoknak is, ezekre – tapasztalataink szerint – családi körben kevés lehetősége van a gyerekeknek.

A résztvevők száma és összetétele is változó. Az egyszer felbukkant érdeklődők szüleit a következő alkalom időpontjáról és programjáról e-mailben értesítjük. Ez hatékonyabb, mint az iskolákon vagy a tanterületen keresztül való értesítés, amelyről mindemlétt nem mondunk le.

A kerületi iskolákban működő tehetségpontokkal együttműködési lehetőségeket keresünk. A Kőrösiben tartott rendezvényunktől is azt reméljük, hogy a kerületnek a központtól távolabb eső iskolájában tartott vetélkedő újabb területekre is elviszi a Tehetségpont híret, újabb érdeklődőket, tudóspalántákat vonz, növelve a Társulat ismertségét és a fizika iránti érdeklődést.

Vantsó Erzsébet és Zubonyainé Pelka Zsuzsanna

ARANYÉRMESEK A MAGYAR DIÁKOK SZINGAPÚRBAN, AZ IFJÚ FIZIKUSOK NEMZETKÖZI VERSENYÉN

A magyar középiskolásokból álló fizikaválogatott húsz év után ismét aranyérmet nyert az Ifjú Fizikusok Nemzetközi Versenyén (IYPT). Az idei verseny Szingapúrban került megrendezésre, ahol harminc ország képviseltette magát ötfős csapatokkal. A magyar csapat tagjai: *Bánóczki Tímea* és *Nagy Balázs Norbert* (Német Nemzetiségi Gimn., Budapest), *Svasz Áron* (Piarista Gimn., Budapest), *Szakály Marcell* (Budapesti Fazekas Mihály Gimn.) és *Varga-Umbrich Eszter* (Pápai Református Koll.). A versenyzők felkészítését *Asbóth János* (MTA–Wigner), *Boross Péter*, *Hörmösteri Mihály*, *Ispánovity Péter Dusan*, *Jenei Péter*, *Széchenyi Gábor* (valamennyien ELTE Anyagfizikai Tanszék) végezték, munkájukat ELTE fizika tanárszakos hallgatók és korábbi versenyzők is segítették. Az egy éves felkészülés során a kísérleti és elméleti kutatómunka mellett, a verseny jellegéből adódóan, nagy hangsúlyt kapott a prezentációs és vitakészség fejlesztése, valamint a csapatszellem megteremtése, amely az idei siker zálogának bizonyult.

SIKERES SZEREPLÉS A 48. NEMZETKÖZI FIZIKAI DIÁKOLIMPIÁN

– Yogyakarta, Indonézia, 2017. július 16–24.

A magyar csapat 1 arany- és 4 ezüstérmet szerzett az indonéziai Yogyakarta-ban rendezett versenyen.

Aranyérmet nyert *Tompa Tamás Lajos*, (Földes Ferenc Gimnázium, 12. oszt., felkészítő tanára: *Zám-borszky Ferenc*).

Ezüstérmet érdemelt *Kovács Péter Tamás* (Zalaegerszegi Zrínyi Miklós Gimnázium, 12. oszt., felkészítő tanárai: *Jubász Tibor*, *Pálovics Róbert*), *Marozsák Tóbiás* (Óbudai Árpád Gimnázium, 11. oszt., felkészítő tanára: *Gärtner István*), *Nagy Botond* (Zalaegerszegi Zrínyi Miklós Gimnázium, 12. oszt., felkészítő tanára: *Pálovics Róbert*) és *Németh Balázs* (Fazekas Mihály Fővárosi Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, 11. oszt., felkészítő tanárai: *Dvorák Cecília*, *Csefkó Zoltán*).

Az olimpiára való készülés szokás szerint a budapesti (*Szász Krisztián*, *Tasnádi Tamás*, *Vankó Péter*, *Vigh Máté*), a miskolci (*Zám-borszky Ferenc*), pécsi (*Kotek László*), a szegedi (*Hilbert Margit*, *Sarlós Ferenc*) és a székesfehérvári (*Orosz Tamás*, *Ujvári Sándor*) olimpiai szakkörökön, valamint a BME Fizika Tanszékén szervezett mérési foglalkozásokon kezdődött. A csapatot a szakkörök résztvevői és az országos versenyeken kimagasló eredményeket elért tanulók közül az áprilisban megrendezett kétfordulós Kunfalvi Rezső versenyen válogatták ki.

A csapatot Vankó Péter és Tasnádi Tamás csapatvezetők, valamint Szász Krisztián megfigyelő kísérték a versenyen.